

Podoby a interdisciplinárny prístup k VS

PhDr. Matúš VYROSTKO, PhD.

2. prednáška

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

-
- **Verejna sprava podoby:**
 - - institucia, urad, pracovníci vo VS (prakticka rovina)
 - - vyucovací prdmet na univerzítach, studijných odboroch, vyucovací prdmet
 - - studijny odbor
 - - vedna disciplina (teoreticka rovina)

-
- - kvalita praktickej bezprostredne ovplyvnuje teoreticku rovinu a naopak
 -
 - - podoby VS sa uzko apajaju s legitimitou
 - - externa a interna legitimita VS
 - - externa - spojená s legitimitou a podstatou demokracie
 - - musí byť v súlade s potrebami demokracie, demokratickými hodnotami ..
 - - interna - spojená s tým, aby bola prijateľná pre všetkých, ktorí sú akýmkoľvek spôsobom s ňou spojení
 - - okrem všetkých subjektov aj pre občanov

-
- **Verejná sprava**
 - - spoločensky fenomen, ktorý zasahuje do všetkých oblastí spoločenského života ale je aj praktickou činnosťou (Adamcová)
 - - v podmienkach SR, CZSR, vieme rozdeliť teoretické názory o VS do 3 skupín:
 - - 1. preferujú interdisciplinárny prístup k VS
 - - 2. VS je medziodborové štúdium
 - - 3. VS je samostatná vedecká disciplína

-
- **Interdisciplinarny pristup**
 - - ide skôr o volne spajanie názorov, teórii týkajúcich sa VS, skôl, myslenie, predstaviteľov rôznych vedných odborov, ktorí sa z pohľadu svojej vednej disciplíny snažia vysvetliť a zdefinovať podstatu VS
 - - ekonomovia, právnici, sociológia, ..

-
- **Medziodborove ponimanie**
 - - skupina teoretikov, ktora ma zafinovaný objekt skumania, ktorým je VS
 - - k tomu volia vyspecifikované základne pristupy
 - - výsledkom pristupov su nove poznatky, informacie, teorie, ktore vytvaraju specificky celok, ale spolu nie su prepojene a nevytvoraju, nie su funkčne prepojene, nevytvoraju konzistentny celok

-
- **Samostatná vedná disciplína**
 - - dává teoretický základ veřejné správy
 - - v současnosti je velmi potřebné toto rozvíjet v SR
 -

-
- **Frantisek Kososorin**
 - - VS (konceptia, reformy, organizacia)
 - - 2003
 - - po 1. krat velmi rozsiahlo definuje co je VS
 - - jedna sa o usporiadanu sustavu rozhodovacich procesov (politickych, pravnych, organizacnych, rozpoctovych) a inych vztahov a cinnosti, ktorymi verejnopravne organy ako pravnicke osoby na zaklade zakonom pridelenych kompetencii, transformuju aplikuju a implementuju zakony statu do konkretnych prav a povinnosti jednotlivych pravnickych a fyzickych osôb
 -

-
- **Sociologovia**
 - - VS chapu ako specificku organizáciu
 - - znaky, ktorými sa odlišuje od iných, čím je tento prístup špecifický:
 - - funkcie VS ako špecifickej organizácie sú spojené s funkciami štátu
 - - VS ako špecifická organizácia je nevýrobnou organizáciou
 - - VS ako špec. Org. Ne neziskovou organizáciou
 - - je byrokratickou organizáciou
 - - je mediátorom medzi občanom a spoločnosťou, občanom a štátom
 - - zamestnanci VS sú platení štátom, samospravou, orgánmi VS
 - - bez existencie VS by nebolo možné zabezpečiť chod štátu

-
- **Pravnici - pravno - politologicky nazor na VS**
 - - definuju VS ako prejav verejnej moci
 - - subjekty a nositelia verejnej moci pri svojom rozhodovaní sú viazane zakonom
 - - nesmú prekročiť rámec svojich kompetencií, ktoré im stanovuje zákon
 - - právne limity sú pre nich zaveznené a kľucové

-
- **Michal Gaspar**
 - - knizka Moderna verejna sprava (1993)
 - - VS môžeme definovat tak, ze je to prvotne usporiadanie prostriedkov tak, aby sa dali vyuzit v zaujme danej politickej komunity
 - - na VS sa môžeme pozerat aj z hldiska strukturalneho - sklada sa z velkeho mnozstva prvkov, ktore tvoria jej strukturu (cinnosti, institucie, ulohy ..), a tieto prvky su vnutorne funkčne prepojene a podla toho aka je kvalita tohto prepojenia, tak podla toho môžeme potom rozlisovat aj kvalitu vo fungovani VS

- - po 1. x prístup k VS ako k systému
 - - na VS sa môžeme divať ako na zložený subsystém, ktorý sa skladá z 3 základných podsystémov
 - - 1. statná správa
 - - 2. samospráva
 - - 3. verejnoprávne korporácie
 - - medzitýmito podsystémami existujú vzťahy a väzby, na základe ktorých sa VS v jednotlivých štátoch líšia
- - podsystémom ďalej prisudzuje vlastnosti, ktorými sa líšia, čím sú typické:
 - - statná správa - podsystém univerzálnej
 - - univerzálnej preto, lebo statnú správu nájdeme v akomkoľvek zriadení statnom alebo v akomkoľvek politickom systéme (aj v rozvojových a totalitných, autoritatívnych, či demokratických štátoch)
 - - univerzálnej preto, lebo statná správa má najviac väzieb k podsystému samosprávy a verejnoprávnymi korporáciami

-
- - samospráva - ako jediný podsystem vzniká zdoľa a je volený
 - - na základe priamej a zastupiteľskej demokracie funguje
 - - je považovaný za najdemokratickejšiu časť verejnej správy
 - - verejnosprávne korporácie
 - - podsystem VS, ktorý vzniká na základe diferencovaných potrieb
 - - úzko zviazaný s ucelovými prostriedkami
 - - za účelom poskytovania špecifických služieb, ktoré je potrebné rozvíjať
 - - môže ich zriaďovať štát, samosprávy na regionálnej a komunálnej úrovni ..

- **Milos Řehuřek**
- - 1997 (Pravo ucasti obcanov na sprave veci verejnych)
- - **je potrebne rozlisovat medzi spravou veci verejnych a verejnou spravou**
- - **sprava veci verejnych je sirsi pojem ako verejna sprava**
- - sucastou spravy veci verejnych je aj zakonodarna a kontrola cinnost, ktore sa netykaju len spravy
- - sprava veci verejnych - subekty spravy veci vsrejnych nie su taxativne vymedzene
- - patria tam aj subjekty, ktore nie su taxativne vymedzene a nesuvisia iba s verejnou spravou (obcania)
- - pre dobre fungovanie VS je potrebna kvalitna obcianska spolocnost, aby podporovala suverenitu obcanov
- - aby sa clovek mohol formovat ako obcan (nie len ako volic)
- - na zaklade toho to potom rozlusuje aj

-
- **Samarik (politolog)** - Obcianska spoločnosť VS (1995)
 - - občianstvo v spoločnosti sa vzťahuje aj k štátu aj k samospráve
 - - hovorí o tom, že občianstvo sa vzťahuje aj k štátu - nesúhlasí s tým, že štátna správa patrí štátu a samospráva občanom, ale občanom patrí aj štátna správa, lebo občan je nositeľ verejnej moci
 - - to čo občanov spája je správa vecí verejných, musíme to odlíšiť od verejnej správy
 -

-
- **Politologovia:**
 - - verejná správa je prejavom verejnej moci
 - - verejná moc sa v spoločnosti, ktorá je organizovaná sa prejavuje v prvom rade ako vykonávaná moc, ktorá sa realizuje cez štátnu správu
 - - vykonávaná moc sa dobrovoľne vzdáva časti verejnej moci v rozsahu, v akom uzná za vhodné ju prenásť na orgány nestátného charakteru k jej samosprávnemu obhospodarovaniu
 - - koľko preniesť na samosprávu
 - - samospráve sa veľmi často hovorí, že je decentralizovaná verejná moc, samosprávaná verejná moc, že sa prenásť na samosprávne inštitúcie a organizácie pre to aby bola posilňovaná lokálna demokracia

-
- - vykonan moc taktiez rozhoduje co sa bude diat so zvykom verejnej moci, ake verejnopsravne korporacie s nou budu narabat a zakonom alebo na zaklade zakona kreuje verejnopravne korporacie, ktorym dava tuto cast verejnej moci a oni s nou potom môžu narabat
 - - zo zakona a v ramci zakona
 - - prevazuje, prevlada mocensky aspekt, Adamcova nepovazuje za spravne

-
- Po rozsiahlych debatach, diskusiach pravnikov, sociologov, politologov:
 - - su veci na ktorych sa odbornici zhoduju
 - - co je spolocne
 - - VS zabezpecuje spravu veci verejnych a to najmä vo verejnom zaujme
 - - VS je komplexnou organizaciou, ktora sa dynamicky vyvija v priestore a case
 - - je nevyhnutnou a integralnou sucastou akehokolvek statneho utvaru
 - - ako prakticka cinnost je prejavom verejnej moci

-
- - VS je oblasťou ľudských vzťahov, v ktorých dochádza k výmene hodnôt a dochádza k uspokojovaniu potrieb a záujmov
 - - VS je oblasťou ľudských vzťahov
 - - VS je mediatorom medzi občanom a spoločnosťou alebo medzi politickými komunitami navzájom
 - - VS je ovplyvňovaná organizačne, funkčne, materiálne, personálne i politicky

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ**

Ďakujem za pozornosť

PhDr. Matúš Vyrostko, PhD.
matus.vyrostko@fvp.slu.cz